

Speelcafé

Spelend
dichterbij

IZB
impact

Inleiding

In het Verenigd Koninkrijk openen wekelijks duizenden kerken hun deuren voor peuters en hun (groot) ouders. Het concept is even simpel als effectief; de kleintjes spelen naar hartenlust, terwijl hun ouders en grootouders elkaar spreken bij de koffie. In deze *'Moms and toddler groups'*, geleid door vriendelijke vrijwilligers, voelen kinderen zich geliefd, weten ouders zich gezien en ontstaan er nieuwe vriendschappen. Sommige gezinnen raken op deze manier zelfs (weer) betrokken bij kerk en geloof.

In Nederland zijn er diverse missionaire projecten die iets soortgelijks organiseren. In Brakel, bijvoorbeeld, opent Carola twee keer per maand de verbouwde loods naast haar huis voor moeders en kleine kinderen. In Rotterdam Overschie delen moeders wekelijks ervaringen rondom opvoeding, terwijl hun kinderen lekker spelen. En zo zijn er meer voorbeelden te vinden, niet alleen van pioniersplekken maar ook van seculiere initiatieven zoals de Mamacafés. Maar na rondvraag onder bestaande kerken, blijkt dat er nog niet zo veel gemeentes zijn die iets als een speelcafé organiseren.

Nu is de Nederlandse context de Engelse niet, maar je zou zeggen dat hier voor Nederlandse kerken ook kansen liggen! Want eigenlijk vraagt het weinig

investering om een speelcafé te beginnen. Bijna elke kerk heeft wel een crèche ruimte met bakken speelgoed voor de kleinsten, een verschoonkussen in de wc, en een keukentje waar talloze bakken kerkkoffie worden gezet. Wat als al deze spullen niet alleen op zondag tevoorschijn gehaald worden voor de peuters uit de kerk, maar ook doordeweeks voor gezinnen uit de buurt? Wat als je als kerk op een doordeweekse dag de deuren opengooit naar de wijk? Wat als je een speelcafé begint?

Deze brochure is een gids voor het starten van een speelcafé als missionaire activiteit. In het eerste deel gaat het over het waarom van een laagdrempelige ontmoetingsplek voor ouders en kinderen, het tweede deel behandelt alle praktische zaken die daarbij komen kijken en verder zijn er door de brochure heen verschillende praktijkverhalen te lezen.

We hopen dat deze brochure inspiratie biedt om als kerk dichterbij de gezinnen in jullie context te komen, en hen te zegenen met de goedheid van God!

Wat is een speelcafé?

Een speelcafé is een plek waar kinderen met hun (groot) ouders samen heen komen om te spelen en anderen te ontmoeten. Hoewel er veel variaties op het speelcafé zijn te bedenken, is het basisconcept dus simpel. Voor de kinderen is er voldoende speelgoed en ruimte om te spelen, voor volwassenen is er een plek om even rustig te zitten of elkaar te ontmoeten, en voor iedereen is er iets te drinken en te eten. Er kan een voorleeskwartiertje zijn, een knutsel gemaakt worden, of een opvoedcoach uitgenodigd worden. Maar een speelcafé is dus niet een club waar kinderen worden afgeleverd om na anderhalf uur weer opgehaald te worden door hun ouders. De sleutel is het bieden van een tijd en plaats waar jong én oud elkaar kunnen ontmoeten. In die tijd en ruimte ontstaat een community waarin vriendschappen kunnen opbloeien en er ook (nieuwe) openheid naar het geloof kan ontstaan.

In de breedte van de kerk is een trend zichtbaar dat gezinnen dreigen af te haken

Contact met de context

Veel kerken met een missionair verlangen zijn zoekende hoe ze in contact kunnen komen met randleden of met de wijk. Bewogen door Gods liefde willen ze het Goede Nieuws delen met mensen die er niet (meer) bekend

mee zijn, en tot zegen zijn voor de buurt. Maar ja, hoe kom je als kerk en buurt met elkaar in contact? Vaak raken die werelden elkaar niet echt. De buurt heeft meestal maar weinig te zoeken in het kerkgebouw. Voor de meeste activiteiten die daar doordeweeks plaatsvinden – kerkdiensten, catechisatie, club, vrouwenvereniging en koor – moet je echt wel iets hebben of willen met geloof. Kerken vinden het op hun beurt vaak lastig om die connectie met de buurt te maken. Wat zijn goede aanknopingspunten? Zitten mensen wel op activiteiten vanuit de kerk te wachten?

Uit de wereld van pioniersplekken en missionaire projecten leren we dat luisteren de eerste stap is om als geloofsgemeenschap meer in verbinding te raken met de wijk. Luisteren om erachter te komen wat er speelt in de wijk, wat voor mensen er wonen, en waar zij behoefte aan hebben. Door in gesprek te zijn met buurtgenoten ontstaat er een beeld van de noden die er zijn en de kansen die er liggen. Voor

een lokale kerk die zich zo openstelt voor haar omgeving klinken daarin de vragen door: 'Wat hebben wij van God ontvangen om door te geven? Waar nodigt God ons uit om mensen in onze context concreet lief te hebben en te dienen?'

Doelgroep jonge gezinnen

Een doelgroep die in bijna alle dorpen en wijken wel te vinden is, zijn ouders met jonge kinderen. In de meer kerkelijke dorpen zijn deze gezinnen vaak nog volop aanwezig in de gemeente. Op andere plekken in het land gaat soms nog maar een handjevol kinderen naar de kindernevendienst en is de crèche niet meer nodig. Dat kan verdriet doen, en ook zorgen geven over de toekomst van de kerk. Hoe de lokale situatie ook is, in de breedte van de kerk is een trend zichtbaar dat gezinnen dreigen af te haken, en dat het daarnaast lastig is om in aanraking te komen met nieuwe gezinnen van buiten de kerk. Hoe ziet de kerk er over twintig jaar uit als het niet lukt om contact te krijgen of te behouden met jongere generaties? Kerken met een missionair verlangen leggen zich hier niet bij neer. Ze stellen zich de vraag: 'Als deze gezinnen niet (meer) naar de kerk komen, kunnen wij als kerk dan toch voor hen van betekenis zijn?'

Waarom zou je je als kerk inzetten voor gezinnen?

Nederlandse kinderen groeien op met veel privileges en kansen. Unicef doet elke vier jaar onderzoek naar de fysieke en mentale gezondheid van kinderen wereldwijd, en zowel in 2016 als 2020 kwamen kinderen in Nederland als de gelukkigste uit de bus. Dat zijn cijfers om dankbaar voor te zijn! Toch staan er ook in Nederland gezinnen onder druk door uiteenlopende oorzaken. Veel mensen leiden drukke levens, en moeten voldoen aan hoge verwachtingen van anderen en zichzelf. Er zijn gezinnen die ver van familie wonen of simpelweg nauwelijks sociaal netwerk hebben, en daardoor worstelen met een gebrek aan praktische en mentale steun. Dit wordt des te meer gevoeld als er een 'zorgenkindje' in het gezin is. Sommige families staan

onder hoogspanning omdat de ouders relatieproblemen hebben of gaan scheiden. Eénoudergezinnen kunnen het zwaar hebben om alles georganiseerd te krijgen. Ook zijn er (steeds meer) huishoudens met geldzorgen. Denk tenslotte ook aan de uitdagingen waarmee nieuwe Nederlanders geconfronteerd worden als het gaat om integratie en het leren van de taal. Kortom, er zijn gezinnen genoeg die wel een steuntje in de rug kunnen gebruiken.

Jezus zegent kinderen

Maar waarom zou je je als kerk willen inzetten voor deze jonge gezinnen? Niet alleen voor de kerkelijke gezinnen die er elke zondag zijn, maar ook de gezinnen die nooit een stap over de drempel zetten?

Een verhaal uit de Evangelien komt in gedachten. We zien Jezus omringd door Zijn discipelen en veel andere mensen. Ook Farizeeërs mengen zich in de gesprekken, en Jezus geeft onderwijs op het scherpst van de snede over nederigheid en afhankelijkheid van God. Dan klinken er schelle kinderstemmetjes. Ouders willen hun kleintjes graag bij Jezus brengen, zodat Hij hen kan zegenen. De discipelen kijken verstoord op, en bestraffen de ouders. 'Hup, wegwezen, zie je niet dat we druk zijn met serieuze zaken!' Maar Jezus moet daar niks van hebben. De Maker van elk kind laat zich met liefde onderbreken: 'Laat de kinderen tot mij komen en verhinder hen niet, want voor hen is het Koninkrijk van God!' Hij roept de kinderen bij zich, neemt ze in Zijn armen, zegent hen, en - kan je je voorstellen - dolt en speelt met hen. De grote mensen moeten maar even wachten. Meer nog: ze moeten leren dat zich in de onbevangenheid en afhankelijkheid van

deze kinderen iets heel wezenlijks openbaart over het Koninkrijk van God.

Een kring van zegen

Welke plek nemen (kleine) kinderen in de missie van jullie gemeente in? Als het goed is, is een kerkelijke gemeente een plek waar gezinnen volop geliefd zijn en gesteund worden. Bij de doop van kleine kinderen belooft de gemeente dat immers aan de ouders. Op de crèche, zondagschool en allerlei clubs wordt er aandacht gegeven aan kinderen. Maar een kerk biedt ook vriendschap en hulp, rolmodellen, een waardevol advies en een luisterend oor. Iets waar niet alleen kerkmensen

baat bij hebben. Zou deze 'kring van zegen' ook verder kunnen strekken dan alleen naar de kinderen binnen de gemeente? Kan de kerk een plek zijn waar gezinnen aan de rand en buiten de kerk worden gezien en gezegend met de liefde van Christus?

Een activiteit als een speelcafé kan een manier zijn om in contact te komen met gezinnen uit de wijk, en er voor hen te zijn. Die investering op zich is alle inspanning waard, want het draagt bij aan het welzijn van gezinnen op de korte termijn, en daarmee ook aan de toekomst van kinderen op de langere termijn. Daarnaast liggen er veel missionaire kansen. In het contact dat ontstaat met mensen kunnen gaandeweg drempels naar God en kerk worden verlaagd en kan er meer ruimte ontstaan voor het evangelie. Al lijkt dat op het eerste gezicht niet altijd zo, de openheid naar zingeving is er! Onder families die afgehaakt zijn van de kerk, maar niet afwijzend tegenover geloof staan. In gezinnen waar de ene ouder gelooft en de ander niet. Onder ouders die zelf niet

geloven, maar die het toch belangrijk vinden om hun kinderen christelijke waarden en Bijbelverhalen mee te geven. En dan zijn er nog de mensen zonder gelovige achtergrond, maar met interesse in het christelijk geloof. Het speelcafé kan een waardevolle schakel zijn in de geloofsreis van al deze mensen, door de liefde van God tastbaar te maken en mensen een stap verder te helpen in hun zoektocht.

Tot slot

Tot slot een vraag om uit te dagen. Het is mooi en begrijpelijk om als kerk een activiteit te starten vanuit het verlangen dat mensen God leren kennen en in de kerken belanden. Alle eer aan God als dat

ook gebeurt! Maar waak ervoor dat deze inzet en aandacht voor jonge gezinnen instrumenteel wordt. Stel elkaar de vraag: wat als ouders nou nooit interesse krijgen in geloof, en nooit naar een dienst gaan komen; zijn we dan nog steeds bereid om van hen te houden, en ons voor hen in te zetten?

Het speelcafé kan een waardevolle schakel zijn in de geloofsreis van al deze mensen

De Loods, Brakel

In 2017 komen Carola en haar man Siem in het Gelderse dorp Brakel wonen, in een huis met een grote loods – de voormalige bouwmarkt - ernaast. De vraag wat het betekent om missionair kerk te zijn, houdt hen al langer bezig. Daarbij komt nu de mogelijkheid om een deel van de loods beschikbaar te stellen voor een missionair initiatief in Brakel. In een traject van zoeken, luisteren, bidden en overleggen met de plaatselijke hervormde gemeente komt de doelgroep ‘jonge moeders’ in beeld. Want ook in een gemoedelijk dorp kunnen jonge moeders zich eenzaam voelen, zeker als er geen familie dichtbij woont, of als vriendinnen doordeweeks werken. Wat ook meeweegt in deze keuze, is dat het consultatiebureau uit het dorp is wegbezuinigd.

Vrijwilligers uit de gemeente helpen mee om van een deel van de loods een warme huiskamer te maken. Er zijn speelhoeken en kruipkleden, er staat een kledingrek waar moeders kinderkleding kunnen uitwisselen, en natuurlijk mag een grote eettafel niet ontbreken. Twee keer per maand gaan de deuren open voor een ‘MamaMoment’. Vanaf 10.00 uur kunnen moeders met kinderen binnenlopen. Op tafel staan koffie en thee en gezonde snacks (wens van de ouders!) zoals gesneden fruit en groente. Op tafel liggen boekjes en tekenspullen, want kinderen vinden het vaak fijn om eerst even te acclimatiseren op schoot. Al snel gaan ze van schoot om te spelen met het andere speelgoed. En verder is het op zo’n ochtend kletsen en spelen. Een enkele keer is er een speciale gast, zoals de

boekstartcoach van de bieb, of wordt er een creatieve workshop aangeboden.

Volgens Carola zit de kracht van het MamaMoment in het laagdrempelige contact tussen moeders. Moederschap is de grote gemene deler die ervoor zorgt dat verschillen in afkomst en opleidingsniveau naar de achtergrond verdwijnen. In de gesprekken gaat het over gebroken nachten, goede voeding, over de circusact van ouderschap waarbij er zoveel ballen in de lucht zijn te houden, en natuurlijk over hoe schattig of lastig de kinderen zijn. Moeders vinden herkenning bij elkaar, en geven elkaar advies. Zeker voor vrouwen die geen vriendinnen in de buurt hebben, is deze community extra belangrijk. Via het MamaMoment zijn diverse

Carola ziet in deze vriendschappen iets van God, die mensen tot elkaar brengt

moeders onderling bevriend geraakt. Carola ziet in deze vriendschappen iets van God, die goede gaven geeft en mensen tot elkaar brengt. Ze hoopt dat moeders in het contact ook iets van de liefde van Christus mogen proeven.

Kerken die ook overwegen om iets als een MamaMoment te organiseren raadt ze aan om ook

het lijntje te leggen met het consultatiebureau en de jeugd-GGD, omdat zij veel informatie kunnen geven over hoe het met jonge ouders gaat. Carola heeft ervaren dat de openheid vanuit verschillende instanties om samen te werken groot is. Er is een gedeeld belang om te werken aan het welzijn van kinderen en hun ouders. Kerken moeten daarom niet terughoudend zijn in samenwerken waar dat kan. Een andere praktische tip is om de bezoekers te betrekken; welke activiteiten vinden zij leuk om met hun kinderen te doen, over welke onderwerpen willen zij het een keer hebben, waarbij kunnen zij helpen? Op deze manier groeit de gelijkwaardigheid tussen organisatoren en bezoekers, en wordt het initiatief iets van allemaal.

Is dit iets voor jullie kerk of pioniersplek?

Het concept een speelcafé kan op veel plekken werken, maar het moet wel passen bij de kerk en de wijk eromheen. En ook niet onbelangrijk: er moet genoeg draagvlak zijn om het daadwerkelijk te kunnen organiseren. Hoe kom je erachter of dit iets voor jullie is? Tijd voor een verkenning!

Het begint ermee dat het idee van een speelcafé de interesse wekt. Wellicht bij de kerkenraad die het ziet als een waardevolle toevoeging aan het missionaire werk van de gemeente, bij vrijwilligers betrokken bij het kinderwerk, of bij gemeenteleden die enthousiast worden van het idee. Het is aan te raden om een verkenningsgroepje te vormen dat met elkaar gaat uitzoeken of dit idee kan werken in jullie context door met elkaar te bidden, informatie op te zoeken, mensen te spreken en inspiratie op te doen.

Neem genoeg tijd om de context in kaart te brengen. Hoe ziet de omgeving van de kerk eruit? Wonen er jonge gezinnen, of zie je op doordeweekse dagen grootouders op kleinkinderen passen? Is er eigenlijk veel aanbod voor deze groep, of ontbreken er juist fijne speel- en ontmoetingsplekken? Zijn er partijen die willen samenwerken? Stel dat jouw kerk iets als een speelcafé gaat organiseren, zouden mensen dan daadwerkelijk komen? En welk dagdeel en tijdstip is dan handig? Zijn er onder de doelgroep verdere wensen rondom de invulling? Een kort vragenlijstje kan helpen om dit soort informatie te inventariseren.

Zodra er een helder beeld is ontstaan, kan er een goede inschatting worden gemaakt of het speelcafé

een kansrijke activiteit is om te gaan organiseren. Uiteraard moet ook de kerkenraad haar zegen geven. Daarna kan de volgende stap genomen worden: het vormen van een kernteam.

Team en vrijwilligers

Vorm een kernteam met voldoende draagkracht om het speelcafé uit te denken en de organisatie op poten te zetten. Denk aan een teamgrootte van ca. 4 mensen. Het is handig als er een goede mix is in het team: jong en ouder, regelaars en creatievelingen et cetera. Zorg er bovendien voor dat het kernteam goede lijntjes heeft met de doelgroep. Bijvoorbeeld doordat de teamleden in de wijk rondom de kerk wonen, veel ouders met kinderen kennen, of connecties hebben met professionals of instanties die werken met jonge gezinnen.

Wat zijn de taken van zo'n kernteam? Allereerst natuurlijk zorgdragen voor de organisatie, zoals het maken van de planning, vrijwilligers regelen, zorgdragen voor goede PR en communicatie, nadenken over de invulling van het speelcafé, visie vormen voor de langere termijn en contact onderhouden met de kerkenraad en de gemeente. Tegelijkertijd is een kernteam ook méér dan een activiteitencommissie. Je hoopt dat er vanuit

het speelcafé iets van een community kan ontstaan waar mensen lief en leed met elkaar gaan delen, en waar ook ruimte mag zijn voor het geloof. Daarom is het belangrijk om als kernteam niet alleen op het regelwerk te focussen, maar ook na te denken over de vraag: hoe kunnen wij het DNA vormen van een liefdevolle, gastvrije gemeenschap? Wat kunnen wij voordoen en voorleven? Hoe kunnen we vrijwilligers hierin meenemen?

Een warm hart

Neem de tijd om elkaar als kernteam te leren kennen. Wat is jullie gezamenlijke missie, en wat beweegt ieder persoonlijk zich voor dit initiatief in te zetten? Streef ernaar dat alle teamleden die rol of taak op zich nemen waarin ze het meest tot hun recht komen en er ook echt plezier in hebben. Maak er vanaf het eerste overleg een gewoonte van om met elkaar te bidden voor de buurt en de (groot)ouders en kinderen die jullie gaan ontmoeten.

Ga vervolgens ook op zoek naar een kerngroep van vrijwilligers die het speelcafé willen helpen runnen. De belangrijkste vereiste is dat het mensen zijn die jonge kinderen en hun (groot)ouders een warm hart

toedragen, en graag zien dat de kerk voor hen van betekenis is. Naast vrijwilligers uit de eigen kerkelijke gemeente, zou je ook kunnen denken aan andere christenen die in de wijk of het dorp wonen. Het is ook te overwegen om mensen van buiten de kerk in te schakelen, en zo het draagvlak te vergroten. Belangrijk is wel om met deze vrijwilligers transparant te zijn over de christelijke basis onder het project, en goed door te praten of ze de werkwijze en waarden kunnen onderschrijven.

Sinds 1 juli 2025 is het standaardprocedure geworden dat vrijwilligers die met minderjarigen of kwetsbare mensen werken een VOG (Verklaring Omtrent Gedrag) moeten aanvragen. Dit geldt dus ook voor alle vrijwilligers rondom het speelcafé. Een goede zaak, want in een tijd waarin er genoeg verhalen zijn te vertellen over misbruik, wil je als kerk laten zien dat je zuinig omgaat met kwetsbare (kleine) mensen. Alles over het aanvragen van een VOG is te vinden op protestantsekerk.nl/kerkenraad/vog. Overleg met de kerkenraad welke regels, afspraken rondom verzekeringen en andere zaken er nog meer van toepassing zijn in het kader van een veilige kerk.

Locatie en inrichting

Het ligt voor de hand om het speelcafé te organiseren in één van de ruimtes van de kerk. Allerlei voorzieningen zijn daar per slot van rekening al aanwezig. Houd er wel rekening mee dat de kerk niet voor iedere buurtbewoner als neutraal terrein zal voelen. Soms ervaren mensen een drempel. Probeer erachter te komen of dat geldt voor jullie kerkgebouw en doelgroep door mensen ernaar te vragen via een korte enquête of een informeel gesprekje. Mochten er redenen zijn waarom het kerkgebouw echt niet in aanmerking komt – ofwel omdat het gebouw niet praktisch is of om andere redenen – is er dan een andere plek om naar uit te wijken zoals een buurthuis?

Sfeer doet ook iets; het helpt mensen zich ergens welkom en fijn te voelen

Hoe maak je een ruimte geschikt voor een speelcafé? Kijk allereerst heel praktisch naar de ruimte die jullie willen gebruiken. Is het ruim genoeg voor spelende kinderen en koffiedrinkende (groot)ouders? Is het er goed te verwarmen op koude dagen? Is de ruimte veilig voor onderzoekende peuters en kleuters? Denk aan stopcontacten, scherpe randen, kleine losse voorwerpen, laaghangende tafelkleden, et cetera. Is er een plek om luiers te verschonen? Waar kunnen jullie speelgoed opbergen? Is er een EHBO-doos? Welke afspraken moeten er met de kosters of beheerders gemaakt worden over het klaarzetten van de ruimte en opruimen

achteraf? Denk ook na hoe je goed vindbaar bent voor nieuwkomers. Bijvoorbeeld door een poster op het mededelingenbord, een beachflag buiten wanneer er speelcafé is, en bordjes binnen om de weg te wijzen.

Met een praktische ruimte alleen ben je er nog niet. Sfeer doet ook iets; het helpt mensen zich ergens welkom en fijn te voelen. Trouwe kerkgangers zijn misschien gewend aan die jaren 80-kleedjes op tafel en de nostalgische gemeentefoto's aan de muur, maar is het de juiste uitstraling voor het speelcafé? Vraag eens een paar jonge moeders en mensen met oog voor inrichting – uit kerk of buurt – om mee te kijken naar de ruimte en tips te geven. Wat is er nodig zodat (groot)ouders en hun kleintjes zich fijn voelen in de ruimte? Ook met een klein budget en wat kleine aanpassingen kunnen de meeste ruimtes een gezellige touch krijgen. En is er ook een buitenruimte waar gespeeld kan worden? Helemaal leuk wordt het natuurlijk als de kerkenraad de vrije hand en wat budget geeft om een ruimte helemaal in te richten voor het speelcafé.

Een lange koffietafel, diverse speelhoekjes, een likje verf, gezellige lampjes. Designen maar!

Tijd

Stel in overleg met de doelgroep vast welke dag van de week en welke tijdstip het handigst zijn voor het speelcafé. Je wilt geen moment kiezen waarop de meeste mensen blijken te werken, of waarop alle ouders langs het voetbalveld moeten staan. Denk vervolgens na over een haalbare frequentie. Als er weinig vrijwilligers zijn, is wekelijks een speelcafé organiseren te veel gevraagd. Houd je het één keer in de maand, dan wordt het wat lastiger om bezoekers beter te leren kennen en iets van een community op te bouwen.

Programma

Hoe deel je het programma van een speelcafé in? Een simpele en voorspelbare basis is handig.

- 0 - 30 inloop met koffie en vrij spelen
- 30 - 60 met de kinderen aan tafel voor drinken en wat lekkers, eventueel met liedje en voorleesmoment
- 60 - 90 vrij spelen en kletsen

Uiteraard zijn er allerlei variaties op het basisprogramma denkbaar. Knutselen hoeft niet, maar is wel een leuke aanvulling op het programma. Net zoals een spelletje of een buitenactiviteit. Ook kan het boeiend zijn om eens in de zoveel tijd een gastspreker uit te nodigen

die wat vertelt over opvoeden of een ander interessant thema. Kijk ook eens of het lukt om een samenwerking aan te gaan met de bibliotheek, die een voorleescoach langs laat komen voor een interactieve voorleessessie. Ook een mooie aanvulling is om een kledingrek neer te zetten met tweedehands (kinder)kleding die gratis of tegen een kleine bijdrage meegenomen kan worden.

Heb je andere creatieve ideeën over de invulling van het speelcafé, laat het ons weten via impact@izb.nl. Wij leren graag weer van jullie praktijk!

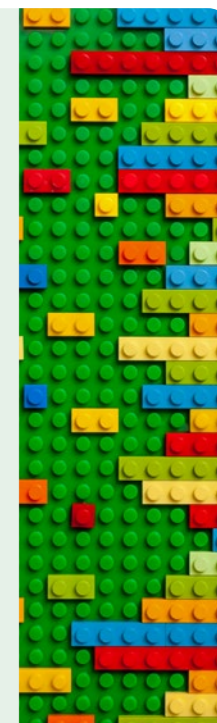
Variaties op het speelcafé

Behalve een speelcafé zijn er heel veel andere toffe manieren om in aanraking te komen met mensen van allerlei leeftijden uit de wijk. Wat dacht je van een 'spelcafé'? Je regelt een collectie aan bordspellen, drinken en snacks, en je hebt gegarandeerd een leuke avond.

In Engeland stuitte we op het idee van 'Lego Church'. Na het luisteren naar een (bijbel)-verhaal mogen kinderen heerlijk bouwen met Lego. Op soortgelijke manier organiseert Vitamine G, een jonge kerk in Hilversum, de Lego Bijbel Club voor oudere kinderen en jonge tieners, voor kinderen die van Lego houden, maar niet van schrijven en knutselen.

Mocht jouw kerk nou weinig kinderen en tieners in haar omgeving hebben, dan zijn een repaircafé of een handwerkcafé of fröbelcafé hele goede opties om mensen bij elkaar te brengen. In een repaircafé fixen vrijwilligers alles wat kapot is en te maken valt – van kapotte stofzuigers tot speelgoed. In een handwerkcafé zijn mensen welkom om aan een eigen handwerkprojectje te werken, of maak je gezamenlijk iets moois zoals een wandkleed, of kleding voor het goede doel.

Kortom, er zijn heel veel manieren te bedenken om mensen bij elkaar te brengen.

Van losse groep naar community

De kracht van een terugkerende activiteit als een speelcafé is dat ouders en kinderen elkaar gaandeweg beter leren kennen en een beetje een familie worden die lief en leed met elkaar deelt. In een tijd waarin veel mensen individualistisch leven en tegelijkertijd verlangen naar verbinding met anderen is het bieden van een warme gemeenschap iets heel kostbaars. Maar hoe smeed je een groep losse mensen tot zo'n community?

De eerste stap is simpel en belangrijk: leer de namen van ouders en kinderen kennen. Is de groep groot of is er veel verloop, dan kunnen naamstickers handig zijn. Zijn er mensen met een andere culturele achtergrond met een – voor Nederlanders – lastige naam? Doe extra je best, want het betekent veel als mensen je naam kennen en onthouden.

Help mensen die voor het eerst komen om zich op hun gemak te voelen, want het is best spannend om voor het eerst naar een nieuwe activiteit te gaan. Bijvoorbeeld door hen rond te leiden in de ruimte, voor te stellen aan andere vrijwilligers en ouders, en hen te betrekken bij de gesprekken.

'Luisteren is een vorm van liefhebben,' is een zin die in het missionaire werk vaak wordt gebruikt. Wat is het fijn als iemand echt naar je luistert, vragen stelt, de ruimte geeft om je verhaal te vertellen. Door oprechte interesse te hebben, geef je mensen iets heel waardevols. Houd er wel rekening mee dat mensen het ook spannend kunnen vinden om te veel persoonlijke vragen te krijgen, zeker in het begin. Een beetje aanvoelen dus wat passend is!

Voorkom dat er klikjes ontstaan van mensen die elkaar

kennen, en vooral met elkaar willen optrekken. Geef het goede voorbeeld door iedereen erbij te betrekken, en door leuke gesprekken op gang te brengen tussen deelnemers onderling. Communiceer in wat je zegt en hoe je handelt dat iedereen welkom is en erbij hoort.

Een community viert mooie momenten en is er voor elkaar als er iets aan de hand is. Is er een kindje of ouder jarig, of is er iets anders te vieren? Maak er een feestelijk momentje van! Spelen er verdrietige dingen in een gezin? Vind om een manier om meelevens tonen. Is er een nieuw broertje of zusje geboren? Een mooi en praktisch gebaar van meelevens is om een 'maaltijdtreintje' op te zetten; een rooster van mensen die in de kraamtijd eten willen koken en langsbrengen.

In het persoonlijke contact kunnen er mooie gesprekken ontstaan waarbij ook geloof aan bod komt

Bouwen aan zo'n community is een zaak van de lange adem. Het kost tijd om relaties op te bouwen met deelnemers persoonlijk en met de groep als geheel. Dat gaat met ups en downs. Het vraagt ook inzet, liefde en geduld van jullie als vrijwilligers om met mensen op te lopen in lief en leed. Maar het loont altijd.

Geloof een plek geven

In hoeverre laat je in het speelcafé het christelijke karakter doorklinken? Dat is een vraag om in het kernteam goed te bespreken. Het is belangrijk om te beseffen dat het speelcafé allereerst bedoeld is als een laagdrempelige activiteit om mensen uit de wijk te leren

kennen, en hen lief te hebben en te dienen. Contacten opbouwen is de grootste winst. In het persoonlijke contact kunnen er mooie gesprekken ontstaan waarbij ook geloof aan bod komt.

Tegelijkertijd kan het christelijke karakter op verschillende manieren best doorschemeren. Organiseert jullie kerk een vakantiebijbelweek, kerstnachtdienst of Alpha-cursus, nodig (groot)ouders en kinderen dan gerust uit. Overweeg om rond de feestdagen een 'special edition' van het speelcafé te houden, met een verhaal en knutsel dat daarbij past. Zet een 'gebedsbus' neer waarin mensen gebedsverzoeken kunnen stoppen, en beloof ervoor te bidden. En zorg voor een minibibliotheek waar ouders ook kinderbijbels en christelijke boekjes kunnen lenen.

Vanuit het contact met de ouders kan er behoefte en ruimte ontstaan voor 'iets met kerk en geloof.' Merk je dat dit zo is, bespreek dan eens met het team en de kerkenraad of er een aanvullend aanbod nodig is waardoor mensen op een laagdrempelige manier God en de Bijbel kunnen verkennen. Kerk-op-schoot kan een mooie manier zijn om de allerkleinsten een plek in de kerk te geven (zie kerkopschoot.nl), en op heel veel plekken in het land zijn goede ervaringen met de Kliederkerk of een variatie daarop. Voor ouders met interesse heeft de Alpha-cursus goede papieren. De Parenting Course van Alpha Nederland zou ook heel goed kunnen passen. En denk ook aan andere sociale events zoals de jaarlijkse gemeente-BBQ waarmee ouders in de kring van de gemeente uitgenodigd kunnen worden.

PRAKTIJKVERHAAL

De kracht van Mama's Samen in Overschie

Op een zonnige morgen in augustus ga ik met mijn zoontje van anderhalf langs bij Mama's Samen in Rotterdam-Overschie. Zodra we het hek van de speeltuinvereniging door zijn, zet mijn zoontje koers naar de zandbak en de glijbaan. Die zie ik voorlopig niet meer terug. Onder het afdak van het verenigingsgebouwtje is Marieke, pionier van Overschie Stroomt, bezig om de ontbijttafel te dekken met verse broodjes, sap en fruit. Elke vrijdagochtend komen moeders uit de wijk hier samen. Terwijl de kleintjes spelen of slapen, genieten de moeders van koffie en een croissant en delen ze de mooie en uitdagende kanten van moeder zijn.

Mama's Samen is ontstaan als samenwerking tussen het Centrum voor Jeugd en Gezin in Overschie en de pioniersplek. Het contact ontstond toen Mariekes kinderen klein waren, en ze de verpleegkundigen van het CJG regelmatig sprak. In een gesprek liet ze eens vallen: 'Als er moeders zijn die praktische hulp of andere steun kunnen gebruiken, laat het ons als kerk weten.' Diverse gezinnen werden zo aan de kerk gekoppeld. In 2023 vonden ze elkaar weer in de gedeelde wens om in de wijk een ontmoetingsplek voor moeders te creëren. Veel moeders in Overschie hebben geen netwerk

(dichtbij) voor vriendschap en steun, en lopen daardoor het risico om te vereenzamen of vast te lopen in de zorg voor hun kind. Het kwam tot een mooie samenwerking; Overschie Stroomt zorgde voor een plek en vrijwilligers, en verpleegkundigen van het CJG schoven regelmatig aan voor gesprek en advies.

In de tweeënhalve jaar dat Mama's Samen nu draait, is er een warme gemeenschap van moeders ontstaan die elkaar voorheen nog niet kenden. Ze zijn betrokken geraakt op elkaars leven en kinderen, en delen lief en leed. Ze wisselen ervaringen en tips uit, en sterken elkaar in hun rol als moeder. De groep is divers in

De interesse en openheid raken me. Wat een heilzame plek

culturele en sociaaleconomische achtergrond. Eén moeder is Oekraïens, een ander komt uit Syrië, weer aan andere moeder heeft Surinaamse roots. En waar de één goed in de slappe was zit, heeft een ander moeite om de eindjes aan elkaar te knopen. Maar de vrouwen vinden elkaar in de gemene deler van het moederschap.

Marieke vertelt me dat samen ontbijten belangrijk is voor het onderlinge contact: 'De tafel creëert een plek van ontmoeting. Samen eten is minder statisch dan in een kring zitten. Aan tafel ontstaan de gesprekken veel makkelijker. En als je even niet weet wat je moet zeggen, smeer je gewoon nog een broodje.' Die gedeelde tafel is voor Marieke extra betekenisvol omdat die zo'n belangrijke plek inneemt in de Bijbel, als plek

van gastvrijheid en inclusie. Lees alleen al de verhalen waarin Jezus de maaltijd deelt met mensen van allerlei achtergronden.

Regelmatig wordt er tijdens Mama's Samen een thema besproken. Bijvoorbeeld de vraag op welke manier jij liefde geeft aan je kindje (gebaseerd op 'Vijf talen van de liefde') of hoe je als moeder alle ballen in de lucht houdt en prioriteiten stelt. Soms is er een alternatief programma: een kinderkleding- of boekenruil of een creatieve workshop. Is dat niet veel werk voor het team, is mijn vraag? Volgens Marieke is het vol te houden als je het eigenaarschap durft te delen. Drie moeders uit de groep regelen inmiddels de boodschappen voor het ontbijt, en hebben de sleutel om de boel klaar te zetten. Dat is meteen een belangrijk verschil met welzijnsinstanties; die organiseren het vóór de doelgroep, als pioniersplek kun je het mét hen doen.

Bij Mama's Samen is alles gericht op relaties opbouwen. Het geloof delen is geen doel op zich, maar in de informele gesprekken en het onderlinge contact komt God regelmatig ter sprake. 'Mensen kunnen iets van God zien door wie je bent en hoe je aandacht hebt voor moeders en kinderen,' zegt Marieke. 'En door te bouwen aan relaties leer je elkaars leven kennen. Daar ontdek je haakjes waar je bij aan kunt sluiten om iets te delen van je eigen geloof en leven.' Vanuit Mama's Samen en andere activiteiten van Overschie Stroomt zijn er meerdere mensen met interesse om meer bezig te zijn het christelijk geloof. Dat heeft geresulteerd in 'De Bron', een maandelijkse bijeenkomst waar een Bijbelverhaal wordt besproken, en de groep daar interactief en creatief mee aan de slag gaat.

Terug naar die zonnige vrijdagochtend in augustus. De koffie is sterk, de broodjes vers en hoewel ik hier voor het eerst ben, voel ik me welkom in de groep. Mijn zoontje werkt een halve croissant weg, en wurmt

zich daarna weer van mijn schoot om de speeltuin rond te struinen. Wij moeders steken dieper af met de gespreksvraag hoe we ons kind hebben zien ontwikkelen deze zomerperiode, en wat dit van ons als moeder vraagt. De interesse en openheid raken me. Er is hier oprechte aandacht voor moeder en kind. Wat een heilzame plek.

Voordat ik wegga, vraag ik Marieke of ze nog tips heeft voor kerken die iets soortgelijks willen organiseren. 'Schrijf geen uitgebreide projectplannen, maar ga het gewoon eens uitproberen.' Om eraan toe te voegen: 'Maar wel nadat je goed hebt geluisterd of het aansluit bij behoeftes uit de wijk. Anders houdt het geen stand.'

ONDERZOEK

Britse peutergroepen

In 2016 bracht onderzoeksbureau 9DOT Research een rapport uit over het functioneren van *moms and toddler groups* in het Verenigd Koninkrijk¹. Even voor de context: er zijn ook veel seculiere peutergroepen, maar dit rapport gaat specifiek over de groepen georganiseerd door kerken. Allereerst gaat het rapport in op wat gewaardeerd wordt. Het warme welkom staat met stip bovenaan. Mensen ervaren echte aandacht en onvoorwaardelijke liefde. Wel is het daarvoor belangrijk dat ouders geen oordeel ervaren vanuit de kerkelijke organisatoren, of druk voelen rondom religieuze overtuigingen. Openheid, daarentegen, zorgt ervoor dat mensen zich thuis voelen, en connecties durven aangaan.

Hoewel Gods liefde in veel groepen tastbaar is, is de christelijke identiteit dat niet altijd. Toch staan bezoekers er vaak wel voor open, en verwachten ze het zelfs omdat de groep door de kerk wordt georganiseerd. Het christelijke karakter komt naar voren in informele gesprekken, uitnodigingen voor kerkevents of de Alpha-cursus, knutsels rond de christelijke feestdagen, een kort gebed of het aanleren van een liedje. Het is wel zoeken naar de juiste balans: te veel christelijke input kan mensen ook afstoten.

Veel peutergroepen geven voeding aan de 'faith journey' – de geloofsreis - van bezoekers, zowel

aan de volwassenen als de peuters. Soms doordat vooroordelen weggenomen worden jegens christenen en kerk, bij anderen omdat er een zaadje van geloof wordt gezaaid, of omdat er weer een vonkje komt in uitgedoofd geloofsleven. Voor sommige ouders vormt de groep een impuls om mee te gaan doen aan de Alpha-cursus, naar kerkdiensten te komen, en om thuis bezig te zijn met geloof.

De 'toddler groups' hebben een positieve impact op de organiserende kerkgemeenschap. Ze maken de kerk meer bewust van de gezinnen in haar context. Het geeft de kerk ook een inspirerend voorbeeld hoe zich te engageren met de omgeving. Verder zorgt het voor aanwas (al dan niet beperkt) van nieuwe mensen die zich aansluiten bij de gemeente. Om zegenrijk te kunnen functioneren, moeten de peutergroepen geen 'hobby' van enkele gemeenteleden zijn, maar volwaardig onderdeel van de missie van de kerk. De organisatoren moeten zich gesteund weten door interesse in hun werk, gebed vanuit de gemeente en praktische ondersteuning in de vorm van mensen en middelen. Ook moet ruimte geboden worden voor missionaire toerusting en verbinding met soortgelijke initiatieven. Lessen over missionair-zijn moeten vervolgens ook terug kunnen vloeien naar de kerkenraad en gemeente om zo samen te groeien in het getuige-zijn als kerk.

¹ Download onderzoek via:
www.izb.nl/impact/speelcafe/onderzoek-moms-and-toddler-groups-uk

PRAKTIJKVERHAAL

Een gesprek met onderbrekingen in Warmond

Op een vrijdagmiddag na schooltijd spreek ik Nienke en Nels Fahner in de crècheruimte van de protestantse kerk in Warmond. Over twee weken start hier voor het eerst een speelcafé. Ik spreek hen over de voorbereidingen en zal achteraf ook horen hoe de eerste keer gegaan is.

Hun vier meiden zijn hier duidelijk kind aan huis; de oudsten hebben ergens potloden en tekenpapier vandaan gehaald, en de jongste twee vermaken zich in de speelhoek. Samen met een ander stel hebben Nienke en Nels het initiatief genomen tot een speelcafé voor alle leeftijden. Ik ben benieuwd hoe ze tot dit idee zijn gekomen, en hoe ze het praktisch gaan organiseren. Zoals dat gaat met kleine kinderen wordt het een gesprek met onderbrekingen. Het ene kind komt melden dat ze dorst heeft, een ander stoot zijn hoofd tegen de tafel, een derde heeft een schone luiër nodig. De volwassenen laten zich hierdoor niet van de wijs brengen, en pakken de draad van het gesprek onverstoord weer op.

Ruim vier jaar wonen Nienke en Nels nu met hun dochters in Warmond. Als ze over hun gemeente

vertellen, een vergrijsde protestantse kerk, valt het op met hoeveel liefde ze erover praten. Er zijn de afgelopen jaren mooie vriendschappen gegroeid met oudere gemeenteleden, en toen hun kinderen werden geboren hoefden ze dagenlang niet te koken omdat verschillende mensen uit de kerk eten kwamen langsbrengen. Ondanks de warme banden is het ook een gemis dat er weinig jonge mensen zijn. Hoe welkom je als gezin ook bent, je kunt in een vergrijsde gemeente het gevoel hebben dat de kerk vooral voor en van de ouderen is. De vorm van kerkzijn is niet afgestemd op jongere mensen.

Samen met een ander stel uit de kerk met jonge kinderen – ‘de perfecte partners-in-crime’ – groeit het verlangen om iets te gaan doen voor gezinnen aan de rand van de gemeente en buiten de kerk. Rond de gemeente is namelijk een ring van gezinnen die alleen op hoogtijdagen naar de kerk komt. Niet dat ze niet geloven, maar het zit niet in hun systeem om wekelijks

naar de kerk te komen. Ook zijn er contacten met enkele christelijke Syrische gezinnen. Wat als het lukt om gezinnen op een laagdrempelige manier bij elkaar te krijgen? Door in te steken op gemeenschapsvorming kunnen er vriendschappen ontstaan tussen ouders onderling, waarbij de kinderen mogen opgroeien in de wetenschap dat er meer christelijke kinderen zijn in een dorp waar maar weinig mensen geloven. Een speelcafé lijkt daarvoor een mooi middel! Ze besluiten om het

Van de grijze crècheruimte maken ze een vrolijke plek met speelgoed uit de kringloopwinkel

komende jaar als experiment zes keer een speelcafé te organiseren, en dan te zien wat daaruit ontstaat.

Zonder uitgebreid plan en met een praktische insteek gaan ze aan de slag. Van de grijze crècheruimte maken ze een vrolijke plek met speelgoed uit de kringloopwinkel, een kleurige schildering op de muur, en een dartboard en een voetbaltafel voor tieners. Als je wilt dat gezinnen zich welkom voelen, moet de ruimte ook uitnodigend zijn. De keuze valt om het speelcafé op zondag na de ochtenddienst te houden. De reden daarvoor is vooral praktisch; met veel werkende ouders is het moeilijk om doordeweeks een geschikt moment te vinden. En op deze manier is er voor gezinnen ook een extra impuls om naar de kerk te komen, en daarna te blijven hangen. Hoewel er allerlei creatieve invullingen zijn te bedenken, kiezen ze voorlopig voor een simpel basisconcept: de kinderen kunnen spelen in de speelhoek, ouders spreken elkaar bij een bak koffie, en voor iedereen is er lunch.

Waar halen Nienke en Nels de energie vandaan voor dit nieuwe initiatief temidden van hun drukke gezin? ‘Het raakt voor ons aan een direct belang,’ zegt Nels. ‘We hebben zelf behoefte om in contact te komen met andere gezinnen. En er zijn weinig plekken waar dat kan. We vinden dit belangrijk voor onszelf en voor onze kinderen, en daar willen we graag van uitdelen.’ ‘Als je klein begint, heb je ook weinig te verliezen,’ voegt Nienke toe. ‘Ook als wij er alleen met het andere gezin zouden zitten, is het al gezellig. Het is ook leuk om terloops iets van de christelijke traditie te delen. Het thema van het eerste speelcafé is bijvoorbeeld ‘Een hut voor iedereen’, waarbij de kinderen hutten mogen bouwen in de kerkzaal. Zo proberen we met een knipoog duidelijk te maken dat iedereen welkom is onder het dak van onze kerk.’

Twee weken later is het zo ver. Het eerste speelcafé in

Warmond is een feit. Een paar dagen later krijg ik een enthousiast bericht van Nels. ‘Er waren 35 mensen. Dat was veel meer dan we verwacht hadden, dus dat betekende: alle boodschappen dubbel inkopen. Sjoelen, hutten bouwen, marshmallows roosteren: voor iedereen was wel iets te doen. Met twee mensen uit Syrië, die geen Nederlands, Duits of Engels spraken, hebben we plezier gehad bij de voetbaltafel. Dat bracht een beetje vrolijkheid, bij alle zorg die zij hebben over hun gezin dat nog in Syrië is.’

Het speelcafé is een vorm die heel verschillende mensen kan samenbrengen, vertelt hij even later aan de telefoon. ‘Een moeder van school brengt een vriendinnetje mee die een uurtje meespeelt en komt zo zelf ook even in de kerk. En bij de marshmallows ontstaan zo maar wezenlijke gesprekken, over de nasleep van een ongeluk, waar je op het schoolplein niets van te horen krijgt.’

Het heeft Nels en Nienke verrast dat er behoefte was aan hun initiatief, juist bij gezinnen die niet zo vaak in de kerk komen. ‘Het is allemaal zo ieder voor zich geworden in onze cultuur, maar het speelcafé is een plek waar je op elkaar betrokken kunt zijn; het is kerk-zijn in een notendop. En het is ook gewoon een feestje: het is geweldig om te zien hoe de kinderen er van te voren naar uitkeken. We hebben zin om plannen te maken voor de volgende keer.’

Heeft deze brochure je tot nadenken aangezet, en vind je het prettig als iemand met je meedenkt over de mogelijkheden in jouw woonplaats?

Neem dan contact op met IZB-Impact. Wij begeleiden missionaire projecten en pioniersplekken. Mail naar impact@izb.nl.

Copyright © 2026 IZB-Impact

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Auteur: Nelleke Rebel-Kruijmer
Vormgeving: Steven Swarts
Druk: Torendruk, Nijkerk

IZB
impact